

У урахуванням наведено вище, потрібно зазначити, що питання застосування скіншоту у цивільному судочинстві є доволі дискусійним та, безумовно, в умовах сьогодення, не може бути проігнорованим. Соціальні мережі, інформаційні технології займають все більше місце в повсякденному житті і майже кожна особа має свою сторінку в Facebook, Instagram та Вконтакті і, отже, судам слід враховувати сучасні тенденції розповсюдження інформації і — як наслідок, появу і визнання такого виду доказів як електронні. Звідси випливає необхідність законодавчого врегулювання процедури встановлення та залучення в якості доказів відповідної інформації з соц. мереж та інших Інтернет ресурсів, а також виробити законодавчі шляхи захищати права осіб у порядку цивільного судочинства з залученням даного виду інформації.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 40-42. — Ст. 492.
2. Про електронний цифровий підпис: Закон України // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — N 36. — Ст. 276.
3. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — N 36. — Ст. 275.
4. Ольга Томарова. Публікація в соціальній мережі як доказ в суді: практика і аналітика [Електронний ресурс] / Ольга Томарова. — 2014. — Режим доступу до ресурсу: <http://www.legalshift.com.ua/?p=35>

ПОЛЮК Ю. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри цивільного процесу

ЮРИДИЧНА ЗАІНТЕРЕСОВАНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВИНИКНЕННЯ ПРАВА НА ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ

Відповідно до положень Конституції України юрисдикція суду поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. При цьому межі юрисдикції не повинні розмиватися. Правосуддя у цивільних справах, яке є формою здійснення судової влади, має бути спрямоване на захист прав і свобод особистості. Однак, отримання цього захисту має бути не тільки доступним, а й максимально ефективним. Держава законодавчо забезпечує широку можливість звернення до суду, але це зовсім не означає, що будь-яка особа може, звернутись із будь-якою

справою до суду та порушити розгляд справи адже повинні бути додержані правила юрисдикції та підсудності.

Юрисдикція, яка визначає обсяг судового захисту, як елемент доступності правосуддя, має інтерпретуватися як «раціональна» судова юрисдикція, тобто така, яка, з одного боку, дозволяє кожній особі користуватися своїм правом на звернення до суду й відображає повноту судової влади, а з іншого боку, встановлює певну систему обмежень або, як їх можна назвати, «фільтрів» на стадії порушення справи для того, щоб не перевантажувати суди справами, вирішення яких не стосується сфери здійснення правосуддя або юрисдикції конкретного суду. Вимога «раціональності» юрисдикції впливає з резолюцій та рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи з питань забезпечення більш простого доступу громадян до ефективного правосуддя, у тому числі рекомендації № К (86) 12 від 16 вересня 1986 р. відносно заходів щодо недопущення та скорочення надмірного робочого навантаження на суди, яка передбачає необхідність не збільшувати, а постійно зменшувати кількість завдань, які не мають відношення до судового розгляду.

Таким чином, під «раціональною» цивільною юрисдикцією слід розуміти повноваження суду щодо здійснення правосуддя у цивільних справах, тобто розгляд усіх спорів про цивільні права й обов'язки, крім тих, які виключені законодавцем унаслідок міркувань доцільності з компетенції суду за умови існування ефективних механізмів їх захисту.

Систему «фільтрів» «раціональної» судової юрисдикції можна визначити за допомогою критеріїв, додержання яких є необхідним при зверненні до суду. При цьому всі критерії можна умовно поділити на дві групи: ті, які зовсім не дозволяють особі звернутися до суду, і ті, які не дозволяють особі звернутися до даного суду внаслідок допущеної помилки при виборі належної судової установи.

Уявляється, що для визначення критеріїв, які належать до першої групи, тобто тих, які взагалі не дозволяють особі звернутися до суду, слід, перш за все, проаналізувати саме право на звернення до суду, яке знайшло своє закріплення в ст. 3 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) та зупинитися на питанні юридичної заінтересованості як передумови виникнення права на звернення до суду.

В процесуальній літературі розрізняються поняття юридичної та фактичної заінтересованості [1]. Юридичний інтерес служить підставою до вступу в процес, фактичний такою підставою не може бути. Потенційно будь-який фактичний інтерес може стати юридичним. Достатньо, щоб законодавець визнав за ним таке значення. Однак, поки цього немає, фактичний інтерес процесуально-правового значення не має.

Сутність юридичної заінтересованості полягає в тому, що рішення суду може безпосередньо вплинути на права й обов'язки особи, яка порушує процес або бере в ньому участь для захисту своїх прав або охоронюваних законом інтересів. При фактичній заінтересованості такі наслідки не настають.

Наведене щодо заінтересованості має не лише теоретичне, а й практичне значення. Прикладами неврахування судами України наявності заінтересованості в особи, яка звертається до суду, були справи, які порушувалися акціонерами від власного імені, однак спрямовані були на захист прав та інтересів акціонерних товариств, учасниками яких були такі акціонери. Наприклад, справа за позовом В. М. Барсука в інтересах О. В. Пабата, І. А. Грачова, І. А. Фрунзе, які є акціонерами ВАТ «Луганськобленерго» до Міністерства палива й енергетики України, Державного підприємства «Енергоринок», ВАТ «Луганськобленерго», СДП «Укрспецюст» МЮ України та Луганської філії СДП «Укрспецюст» про визнання недійсними прилюдних торгів (аукціону) з реалізації майна ВАТ «Луганськобленерго» [2] та інші справи. Однак фізична особа-акціонер за чинним законодавством не може звернутися до суду з позовом до посадових осіб акціонерного товариства або третіх осіб на захист порушених прав акціонерного товариства, акціонером якого він є, оскільки він не має юридичної заінтересованості та відповідно до ст. 3 ЦПК України (ч. 1 ст. 4 ЦПК України 1963 р.) не може бути визнаний суб'єктом права на звернення до суду [3]. До речі, такий висновок закріплений і в рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень ч. 1 ст. 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес) від 1 грудня 2004 р. № 18-рп/2004. Так, у п. 2 резолютивної частини вищезазначеного рішення передбачено, що акціонер може захищати свої права й охоронювані законом інтереси шляхом звернення до суду у випадку їх порушення, оспорювання чи невизнання самим акціонерним товариством, учасником якого він є, органами чи іншими акціонерами цього товариства. Порядок судового захисту порушених будь-ким, у тому числі й третіми особами, прав та охоронюваних законом інтересів акціонерного товариства, які не можуть вважатися тотожними простій сукупності індивідуальних охоронюваних законом інтересів його акціонерів, визначається законом.

Аналіз наведеної норми дає підставу виділити два критерії, дотримання яких є необхідним при зверненні до суду, оскільки свідчать про наявність у особи права на звернення до суду: суб'єктний, який визначає суб'єктів права на звернення до суду, та об'єктний, який визначає об'єкти судового захисту.

Питання про роль заінтересованості в реалізації права на звернення до суду в процесуальній літературі є дискусійним. Одні вчені вважають заінтересованість особи, яка звертається за захистом своїх прав та інтересів, обов'язковою передумовою виникнення або умовою реалізації права на таке звернення до суду. Інші ж з різних підстав заперечують за юридичною заінтересованістю таке значення. Деякі науковці вважають, що за загальним правилом юридичний інтерес не є передумовою права на звернення до суду для осіб, які захищають свої права

й інтереси, за винятком тих випадків, коли органи й особи у випадках, встановлених чинним законодавством, звертаються за захистом прав, свобод та інтересів інших осіб, а також у деяких категоріях справ, що виникають з публічно-правових відносин.

Уявляється, що заінтересованість, як уже зазначалося, слід розглядати як необхідну властивість суб'єкта, який реалізує своє право на судовий захист. Ця властивість безпосередньо впливає із сутності права на звернення до суду. Її відсутність тягне за собою неможливість подання особою позову та порушення цивільної справи, оскільки їй не належить право на звернення до суду.

Список використаної літератури:

1. Гукасян Р. Проблема интереса в советском гражданском процессуальном праве / Р. Гукасян. — Саратов : Приволж. книжн. изд-во, 1970. — С. 39-40.
2. Справа № 2-1501/2001 р. // Арх. Старокиїв. район. суду м. Києва.
3. Ухвала Верховного суду України від 26.12.2001 р. у справі № 6-3994кc01 // Арх. Старокиїв. район. суду м. Києва; Ухвала Верховного Суду України від 26.12.2001 р. у справі № 6-3994кc01 // Арх. Старокиїв. район. суду м. Києва.

СОЛОМАХІНА О. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри цивільного процесу

ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ ТА ЙОГО СУБ'ЄКТИ

На сьогоднішній день у ході правової реформи більшість інститутів цивільного процесу змінюють свій сенс, проте є інститути які на сьогоднішній день, незважаючи на тривалий період часу є досі актуальними, а саме інститут окремого провадження.

Відповідно до ч. 1 ст. 234 ЦПК України окреме провадження — це вид непозовного цивільного судочинства, в порядку якого розглядаються цивільні справи про підтвердження наявності або відсутності юридичних фактів, що мають значення для охорони прав та інтересів особи або створення умов здійснення нею особистих немайнових чи майнових прав або підтвердження наявності чи підсудності не оспорюваних прав.

Таким чином окреме провадження є непозовним видом провадження, яке має самостійний предмет захисту. Таким предметом є інтерес особи, яка звертається із заявою до суду. Разом з тим не кожен інтерес особи буде предметом судового захисту в порядку особливого провадження, оскільки інтерес особи, яка охороняється законом, визначається